

SLOVENSKA.

Dva izleta na Rusko. Črtice iz popotnega dnevnika. Napisal A. Aškerc. Pretisk iz „Ljublj. Zvona“. V Ljubljani. 1903. Knjigar L. Schwentner založnik. 80. Str. 71. — Aškerc nam pripoveduje, da je bil dvakrat na Ruskem. Prvič si je ogledal Varšavo, Skt. Peterburg, Moskvo in Kijev, drugič pa Črno morje in Kavkaz. Bila sta dva izleta, kakor pravi pisatelj sam; zato popisuje vse bolj mimogredé, in tudi vtiski so bolj površni. Edino le kavkaško gorovje je popisano semtertja z večjim vznosom; inace je pripovedovanje precej hladno. Popotnik na železnici in ladji s „putevoditeljem“ v roki, ki gleda v naglici na levo in desno, da vjame nekaj površnih vtiskov in jih zabeleži, več tudi napisati ne more, ako neče pridajati iz domišljije. Žal, da so ravno glavna ruska mesta tako površno opisana. Tudi manjka Aškercu smisla za globoko čuvstvovanje ljudske duše ruske.

Tudi v tem spisu je Aškerc mrzel doktrinarec, ki naglaša rad svoje lastne ideje, namestu da bi se vglobil v mišljenje ljudstva, ki nam ga hoče popisovati. Aškerc je Slovan v teoriji, a način njegovega mišljenja ni slovanski. S hladnim preziranjem gleda na versko prepričanje ruskega ljudstva, katero je res nejasno, otročje naivno, a ima vendar še več jedra, kakor mrzlo svetovno naziranje indiferentnega svobodomiselstva. Pred podobo Kristusovo nad Spasskimi vrati v Moskvi ima malo spoštovanja (str. 15.), mnogo manj, kakor pred rusko policijo, in jo omenja z neprijetno ironijo, a ob morju deklamira svoje panteistične nazore. Pred Kristusovo podobo se mu zdi preneumno privzdigniti klobuk, a globoko se klanja „svetemu, božanskemu morju“, slavi njegovo „večno moč“, in „solnčnega boga“. Ne le v pravoslavju, tudi v katolicizmu vidi „čisto zunanje praznoverske pobožnosti“ in „teatralne produkcije“ (str. 17.), a patetično se klanjajoč vzklika: „Slava ti, veličastno, večno krasno, sveto in božansko, ti dobrotljivo in blago, ti čudovito morje!“ (Str. 27.) Je pač

lepo, če potopisca navduši prirodna lepota, a v primeri z duševno lepoto je morje vendarle samo — mnogo vode...

Mimogrede nam čisto po nepotrebnem zagotavlja, da „dogmatika ni znanost“ (str. 17.), s čimer nam slednjič dokazuje le to, da se je učil ni. Ko se koplje s popolnoma nagimi ljudmi, se huduje nad „neprirodnim srednjevečnim asketizmom“, ki uči, da je „golo telo grdo“ in slavi „starogrško prosveto“ in kult „večnomlade, večnolepe prirode“ (str. 25.) O cerkvah nam ve povedati pa le, da so jako dragocene. Sploh manjka v vsem potopisu onega vglobljenja v mišljenje konkretnega ljudstva, vpogleda v socialno življenje, smisla za kulturno razvijanje ljudske duše, sočutja do njenih slabosti in vrlin, — kar je pa vse potrebno za spis, ki naj bi bil kaj več, kakor le naštevanje malopomembnih osebnih doživljajev ali geografskih podatkov. Segli smo po knjigi, da bi izvedeli, kaj in kako Rusi mislijo in živijo, a izvemo večinoma le, kaj misli gosp. Aškerc.

Aškerčev namen je, da dela za zblizanje Slovencev in Rusov. Rusi pač ne bodo mnogo zvedeli o njegovih nazorih, ker je ruska cenzura knjigo takoj na meji zaplenila, a med Slovenci utegne ta knjiga zbuditi kakega potnika, ki bi globlje proučil ruske razmere in nam o njih podal natančno in poučno sliko.

Dr. E. L.

Pripovedi o Petru Velikem. Po petem ruskem izdanju A. Petruševskega poslovenil Ivan Steklasa. „Slovanske knjižnice“ snopič 128—131. Andrej Gabršček v Gorici. Str. 312. — Poljudno je opisano v tej knjigi življenje in delovanje carja Petra Velikega. Pisatelj z domoljubnim namenom popisuje, kako je odločna, izrazita individualnost Petrova Rusijo iz stare dobe iztrgala in presadila v evropski tok. Pripovedovanje je jako prijetno prepleteno s pesniškimi odlomki. Knjiga je jako poučna za umevanje notranjega ruskega razvoja in zanimiva zlasti zdaj, ko Rusija ideje Petra Velikega zanaša na daljni Vzhod. D. S.

